

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΝΑΓΙΩΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΗ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

«Χαῖρε Σιών, Ἁγία Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν, Θεοῦ κατοικητήριον!»

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Σιών, ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀποτελοῦσε καί συνεχίζει, μέχρι σήμερα, νά ἀποτελεῖ τό κέντρο τῆς παγκόσμιας Ὁρθοδοξίας, τήν Ἱερά Κιβωτό ὅλου του Χριστιανισμοῦ. Εἶναι «ἡ Μήτηρ πασῶν των Ἐκκλησιῶν», εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία διαφύλαξε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ καί διατήρησε στήν ἐκκλησιαστική δικαιοδοσία τῆς Ὁρθοδοξίας καί τῆς ρωμηοσύνης τά Πανάγια προσκυνήματα στήν Ἁγία Γῆ, μέ πολλούς δύσκολους καί ὑπεράνθρωπους ἀγῶνες, διά μέσου των αἰώνων.

Ἡ περίοδος ἀκμῆς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων ἀρχίζει τον 4ο μ.Χ. αἰῶνα, μέ τήν ἀναγνώριση τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἐπίσημης θρησκείας τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ Χριστιανισμός θεμελιώνεται τό 313 μ.Χ. μέ τό διάταγμα τῶν Μεδιολάνων (=Μιλάνο) τό ὁποῖο ἐξέδωσε ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Τότε σταματοῦν οἱ διωγμοί κατὰ τῶν Χριστιανῶν καί ἡ βασιλομήτωρ αὐτοκράτειρα Ἁγία Ἑλένη ξεκινᾷ, τό 326 μ.Χ., τήν ἀποκατάσταση τῆς Χριστιανικῆς λατρείας στήν Ἁγία Γῆ καί τήν ἀνάδειξη καί καθαγίαση τῶν προσκυνημάτων, μέ τήν ἀνέγερση μεγαλοπρεπῶν ναῶν πάνω σε Ἱεροῦς Τόπους, στίς πιό σημαντικές τοποθεσίες τίς ὁποῖες ἀγίασε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός μέ τήν, ἐπί τῆς γῆς, παρουσία Του. Ἡ θεοφάνεια (=ἡ φανέρωση τοῦ Θεοῦ μέσω τῆς ἐνανθρωπήσεως) εἶναι βασισμένη πάνω σε μία τοπογραφική καί ἱστορική πραγματικότητα, τήν ὁποία κανείς καί ποτέ δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει.

Μέ τά ἐγκαίνια τῶν νεόδμητων βασιλικῶν, στήν Ἱερουσαλήμ (τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως), στή Βηθλεέμ (τῆς Γεννήσεως) καί σέ ἄλλα μέρη (στό Ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, στή Χεβρώνα κ.α.), ἄρχισαν νά συρρέουν πλήθη πιστῶν ἀπό τά πέρατα τῆς γῆς, μέ σκοπό νά δοῦν καί νά προσκυνήσουν μέ εὐλάβεια καί δέος τούς θεοτίμητους τόπους, τά θεοβάδιστα μέρη.

Παράλληλα ὅμως καί τό μοναχικό ἰδεῶδες βρῆκε μεγάλη ἀπήχηση καί ρίζωσε στίς καρδιές πολλῶν εὐσεβῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι μέ τέλεια αὐταπάρνηση ἔρχονταν γιά νά ἀφιερωθοῦν θυσιαστικά στή διακονία καί φύλαξη τῶν πανίερων προσκυνημάτων καί καθιδρυμάτων τῆς Ἁγίας Γῆς, ἀλλά καί νά ἀσκητέψουν στήν ἔρημο τῆς Ἰουδαίας. Κι ἔτσι ἀπό τόν 4ο μ.Χ. αἰῶνα, ἄρχισε νά ἀναπτύσσεται ὁ Ὁρθόδοξος μοναχισμός πού στόν 6ο μ.Χ. αἰῶνα ἔφθασε στή μεγαλύτερη ἀκμή του.

Ἀπό τό 326 μέχρι τό 630 μ.Χ., στά χρόνια της Βυζαντινῆς κυριαρχίας, κτίστηκαν στήν Ἁγία Γῆ ἀναρίθμητοι ναοί-προσκυνήματα καί μοναστήρια (ὅλων των εἰδῶν), στούς περισσότερους ἱεροῦς τόπους πού ἦταν συνδεδεμένοι μέ πρόσωπα καί γεγονότα τά ὁποῖα ἀναφέρονταν στήν Ἁγία Γραφή (Παλαιά & Καινή Διαθήκη). Τό

παράδειγμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀκολούθησαν καί οἱ διάδοχοί του, οἱ Χριστιανοί αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, συμβάλλοντας ὄχι μόνο μέ μεγάλες οἰκονομικές ἐνισχύσεις, ἀλλά καί μέ εἰδικά νομοθετικά μέτρα.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος τῆς Χαλκηδόνος τό 451 μ.Χ., ἀναγνωρίζοντας τή θρησκευτική καί προσκυνηματική σπουδαιότητα τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, εἶχε ἀναδείξει τήν Ἐπισκοπή Ἱεροσολύμων σέ Πατριαρχεῖο. Ὁ Πατριάρχης ἀναγνωρίστηκε ὡς ἡ ἀνώτερη ἐκκλησιαστική ἀρχή στήν Ἀγία Γῆ. Στό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων δόθηκαν τά κυριαρχικά δικαιώματα ὅλων των Παναγίων προσκυνημάτων, καί ἐκεῖνο, στήν προσπάθειά του νά τά διατηρήσει ὡς κανονικός καί νόμιμος διάδοχός των Βυζαντινῶν στήν Ἀγία Γῆ, διαδραμάτισε σπουδαῖο ρόλο στή ζωή τῆς Ὁρθοδοξίας καί, διατηρώντας τήν ἐλληνική ταυτότητα καί τήν Ὁρθόδοξη παράδοση, διαμόρφωσε τόν Ἑλληνορθόδοξο χαρακτήρα του.

Τόν Ἑλληνορθόδοξο χαρακτήρα τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καί, κατά συνέπεια, τήν Ἑλληνορθόδοξη μορφή τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων ἀναγνώρισαν καί σεβάστηκαν ὅλοι οἱ μετέπειτα κατακτητές τῆς Ἀγίας Γῆς.

Πολύ σωστά ἔχει λεχθεῖ ὅτι «τά κεκτημένα δίκαια τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῶν Ἀγίων Τόπων, διά τῆς ιδρύσεως ἐπ' αὐτῶν τῶν Παναγίων προσκυνημάτων, εἶναι δίκαια καί προνόμια τοῦ ἐλληνισμοῦ, ἄνευ ὑπερβολῆς κληρονομηθέντα ἀπό τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς ... ἅτινα οὐχί μόνον ὁ πρῶτος Ἄραψ κατακτητής ἐσεβάσθη καί κατοχύρωσε διά συνθήκης (ἄχτιναμέ), ἀλλά καί οἱ μετέπειτα κατακτηταί τῆς Παλαιστίνης ἐσεβάσθησαν, μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν».

Εἶναι γνωστό ὅτι τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων, μέ βάση ἐπίσημα διατάγματα χαλίφηδων καί φιρμάνια σουλτάνων, ἀπολάμβανε ἑνός εἰδικοῦ συστήματος προστασίας καί ἀναγνώρισης τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐπὶ τῶν Παναγίων προσκυνημάτων. Ὅπως εἶναι, ὁ περίφημος «Ἀχτιναμές» (=ιδιόγραφη ὑποχρέωση, διαθήκη) ὁ ὁποῖος ἀναγνώριζε στό «Βασίλειον Γένος τῶν Ἑλλήνων» τή διατήρηση τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων του στά ἱερά προσκυνήματα τῶν Ἀγίων Τόπων καί εἶχε δοθεῖ ἀπό τόν χαλίφη Ὁμάρ ἱμπν ἔλ Χαττάμπ (Omar ibn-el-Khattab), τό 638 μ.Χ., στόν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων Σωφρόνιο. Ἦ, πολύ ἀργότερα, τό «Χάτι σερίφ» (=αὐτοκρατορικό διάταγμα) τό ὁποῖο διασφάλιζε τά προνόμια τῆς Ἑλληνορθόδοξης Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων καί εἶχε δοθεῖ ἀπό τόν Μωάμεθ Β΄ τόν Πορθητή, τό 1453, στόν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιο Δ΄.

Αὐτό βέβαια δέν σημαίνει ὅτι ὅλα κυλοῦσαν μέ τίς ἰδανικότερες τῶν συνθηκῶν. Ὅλοι οἱ κατακτητές (Πέρσες, Ἄραβες μουσουλμάνοι, Σταυροφόροι, Ἀγιουπήδες, Μαμελοῦκοι, Ὀθωμανοί Τοῦρκοι κ.ἄ.), οἱ ὁποῖοι κατέκτησαν τήν Ἀγία Γῆ, μετά τό τέλος τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τήν πλήγωσαν βαριά, ἄφησαν τά ἴχνη τους, ἀλλά δέν μπόρεσαν νά κάμψουν τό φρόνημα τῶν λιγοστῶν ἡρώων μοναχῶν του Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, πού μέ νύχια καί μέ δόντια διατήρησαν τήν Ἑλληνικότητα καί τήν Χριστιανικότητα τῶν Ἱερῶν προσκυνημάτων τῆς Ἀγίας Γῆς καί δέν ὑπέκυψαν ποτέ καί σέ κανέναν, παρὰ τίς καταστροφές καί τίς ταπεινώσεις πού ὑπέστησαν.

Μετά τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους καί μέχρι τίς ἡμέρες μας, κάτω ἀπὸ ἀντίξοες συνθήκες, γίνονταν καί γίνονται συνεχεῖς ἀγῶνες γιὰ τή φυσική ὑπόσταση καί προστασία τῶν Παναγίων προσκυνημάτων, γιατί κατά καιροὺς ξεσποῦσαν φανατικές διενέξεις καί διαμάχες γιὰ τήν κηδεμονία τῶν προσκυνημάτων, γιὰ τήν ἀπόκτηση δικαιωμάτων πάνω στά προσκυνήματα ἀπὸ διάφορες χριστιανικές κοινότητες. Μιά

μαύρη σελίδα για τον Χριστιανισμό.

Οι τσάροι της Ρωσίας, οι Έλληνες της Ρουμανίας, καθώς και κάποιες Ορθόδοξες Εκκλησίες, στήριξαν ήθικά και υλικά το Έλληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων, αναγνωρίζοντας τη νομιμότητα και τη δικαιοδοσία του στα Πανάγια προσκυνήματα.

Όμως υπάρχουν στην Αγία Γη και προσκυνήματα τα οποία αποκτήθηκαν ή δημιουργήθηκαν με νόμιμους και μή νόμιμους τρόπους και κάτω από ειδικές καταστάσεις και συνθήκες, από εκκλησίες μή ορθόδοξες, όπως από τα Πατριαρχεία των Αρμενίων και των Λατίνων (=Ρωμαιοκαθολικών), καθώς και από τις άρχιεπισκοπές των Κοπτών (=Αιγυπτίων), των Αβησσυνίων (=Αιθίοπων) και των Σύρων.

Πώς μπορεί όμως κανείς να αμφισβητήσει τό αυτονόητο; Πώς μπορεί να αμφισβητήσει την Ελληνικότητα, τον Ελληνικό χαρακτήρα, των Ορθοδόξων προσκυνημάτων; Πώς μπορεί να τό κάνει, όταν γνωρίζει ότι ο πολιτισμός των Βυζαντινών χρόνων, ο λαμπρότερος όλων των πολιτισμών, τον οποίο μας χάρισε ή εκχριστιανισμένη ρωμαϊκή αυτοκρατορία, στην πραγματικότητα είναι ο εκχριστιανισμένος Ελληνικός πολιτισμός; Ο ελληνισμός που λειτούργησε πάντοτε, ως τό ἄρμα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Αυτήν την αδιάρρηκτη και αρμονική σχέση μεταξύ Ελληνισμού και Χριστιανισμού διέβλεψε και ο ίδιος ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Όταν πληροφορήθηκε από τους μαθητές Του Ἀνδρέα και Φίλιππο ότι κάποιοι Έλληνες ζητούν να Τόν συναντήσουν, τούς απάντησε: «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθεῖ ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου» (Ἰω.12: 20-23). Ο έρχομός των Ελλήνων δηλαδή σήμανε την ὥρα για να δοξασθεῖ και μέσω εκείνων. Βέβαια ἡ Δόξα τοῦ Κυρίου μας θά ἐπέλθει πρώτιστα από την ἴδια τή σταυρική Του θυσία και τήν Ἀνάστασή Του, ἀλλά αὐτό δέν ἀναιρεῖ και τήν ταυτόχρονη δόξα πού θά Τοῦ προσφέρουν ἐκεῖνοι πού ζήτησαν να Τόν συναντήσουν.

Ο Ἅγιος Νεκτάριος, ὁ ἐπίσκοπος Πενταπόλεως, ἐρμηνεύοντας τόν ἄνωτέρω λόγο τοῦ Ἰησοῦ, στό «Περί τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, ὡς παιδαγωγοῦ τῶν Ελλήνων πρὸς τόν Χριστιανισμόν» (17 Ἰουνίου 1896), ἀναφέρει τά ἑξῆς: «Οἱ θεῖοι τοῦ Σωτῆρος λόγοι “νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱός τοῦ Ἀνθρώπου”, ὅτε ἀνηγγέλθη Αὐτῷ, ὅτι Ἕλληνες ἤθελον ἰδεῖν Αὐτόν, ἐνεῖχον βαθεῖαν ἔννοιαν. Ἡ ρῆσις ἦν προφητεία, πρόρρησις τῶν μελλόντων. Οἱ ἐκεῖ ἐμφανισθέντες Ἕλληνες ἦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν διείδεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς τό ἔθνος ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἔμελλε νά παραδώσῃ τήν ἱεράν παρακαταθήκην, ἵνα διαφυλαχθῇ τῇ ἀνθρωπότητι.

Τό ἔργον τοῦτο ἀληθῶς ἀνετέθη τῇ Ἑλληνικῇ φυλῇ. Τοῦτο μαρτυρεῖται ὑπό τῆς ἱστορίας. Ἐν μόνον βλέμμα ριπτόμενον εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπαρκεῖ ὅπως πιστώσῃ τήν ἀλήθειαν ταύτην. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπό τῆς πρώτης σελίδος αὐτῆς ἀναφαίνεται ἡ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐν τῷ Χριστιανισμῷ δρᾶσις, καί ἡ κλήσις αὐτῆς, ἵνα ἀναλάβῃ τό μέγα τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔργον.

Ο Χριστιανισμός ὡς πρῶτον δῶρον αὐτοῦ ἐδωρήσατο αὐτῷ νέαν ζωὴν, ὁ δέ Ἕλλην ὑπεστήριξεν αὐτόν διὰ τῶν ἀγώνων καί τῶν αἱμάτων του.»

Καί προσθέτει ὁ Ἅγιος Νεκτάριος: «Ο Κλήμης (=ὁ Ἱερός Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς)

ἐπὶ τοσούτον προβαίνει ἐν τῇ θεωρίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ πᾶσα σοφία καὶ ὅτι ἡ θεία σοφία ἐφώτιζε καὶ ἐποδηγέται τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, ὥστε φρονεῖ, ὅτι τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μετεφράσθησαν κατὰ θείαν πρόνοιαν Ἑλληνιστί, καὶ τὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐγράφησαν Ἑλληνιστί, ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τὸ διὰ τῆς φυσικῆς θεογνωσίας εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας προδηγετηθῇ, γνωρίσῃ καὶ τὴν δι' ἀποκαλύψεως γνωσθεῖσαν τοῖς ἀνθρώποις ἀλήθειαν καὶ δι' ἀμφοτέρων ὁδηγηθῇ πρὸς τὴν ὑψίστην ἀλήθειαν.

Καὶ ἀληθῶς, δύναται τίς νὰ ἐρωτήσῃ: Διατί Ἑλληνιστί νὰ γραφῶσιν αἱ Γραφαί καὶ οὐχὶ Ρωμαῖστί; ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ γλώσσῃ; Ἡ θεία πρόνοια ὑπὲρ αὐτοῦ πάντως ἔσχε λόγον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς του διὰ τὸν Χριστιανισμόν.».

Τί μπορούμε νὰ προσθέσουμε ἢ τί νὰ σχολιάσουμε σέ αὐτό τὸ θεόπνευστο κείμενο; Καὶ ὅσον ἀφορᾷ στὴ βαθειὰ σχέση Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, εἶναι ὅλα γραμμένα τόσο ξεκάθαρα!

Ὁ μακαριστὸς γέροντας Πορφύριος ἔλεγε: «...Καθένας ἀπὸ ἐμᾶς εἶναι φορέας ὅλων τῶν προγόνων του. Ἔτσι ἔχουμε μέσα μας τὰ βιώματα ὅλων τῶν προγόνων μας. Ὡς ρωμηοὶ ἔχουμε στό γονιδίωμα (=γονίδια) μας τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες πού ἄγγιξαν τίς κορυφές τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ καὶ συνάμα ἔχουμε τοὺς ὀρθοδόξους ρωμηοὺς τοὺς ποτισμένους μέ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος περισσότερο, καὶ σέ μακρὸς χρόνου, ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἄλλον ὀρθόδοξο λαό.»

Μέ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα πού ἦταν τότε εὐρέως διαδεδομένη, μετὰ ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μέ ἓνα πλῆθος μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος κ.α. πού ἔγραψαν καὶ δίδαξαν στὴν ἐλληνικὴ καὶ μέ τὴ χρησιμοποιομένη λειτουργικὴ γλῶσσα πού καὶ αὐτὴ στὴν ἐλληνικὴ ἦταν. Οἱ μεγαλύτεροι θησαυροὶ τῆς ἱερᾶς μας παράδοσης εἶναι γραμμένοι στὰ ἐλληνικά.

Μετὰ τὸν ἐξελληνισμό τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἡ ὀνομασία Ρωμαῖος ἢ Ρωμηὸς σήμαινε τὸν ἐλληνόφωνο πολίτη τοῦ ἀνατολικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους καί, τελικά, ταυτίστηκε μέ τὴ λέξη Ἕλλην. Σέ αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη συνέβαλε ἡ ἀπόφαση τοῦ αὐτοκράτορα Ἡράκλειου νὰ καθιερώσῃ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα ὡς ἐπίσημη γλῶσσα τῆς ἀνατολικῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ μόνον ὅποιος γνωρίζει τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα κατανοεῖ κατὰ τὸν καλύτερο καὶ αὐθεντικότερο τρόπο τὴν ὀρθοδοξία.

Ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς, ἂν καὶ Σέρβος, θεωροῦσε ἀπαραίτητη τὴ γνώση τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους. Ἔλεγε: «Χωρὶς τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, δέν μπορεῖτε νὰ γνωρίσετε τὴν πατερικὴ γραμματεία».

Ὁ μακαριστὸς γέροντας Παῖσιος ἔλεγε: «... Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα εἶναι μιά γλῶσσα ἀπὸ τίς πύρινες γλώσσες τῆς Πεντηκοστῆς! Τό δόγμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας καμία ἄλλη γλῶσσα δέν μπορεῖ νὰ τό ἀποδώσῃ. Γι' αὐτό οἰκονόμησε ὁ Θεός, καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μεταφράστηκε ἀπὸ τοὺς ἐβδομήκοντα στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα καὶ τό Εὐαγγέλιο γράφτηκε στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα. Ἄν δέν ξέρει ἀρχαία ἐλληνικά κανεὶς, καὶ ἀσχολεῖται μέ τό δόγμα, μπορεῖ νὰ πλανηθεῖ!»

Οἱ Ἕλληνες εἶχαν τὴ μέγιστη καὶ μοναδικὴ εὐλογία νὰ τοὺς δοθοῦν τὰ κυριαρχικά δικαιώματα ἐπὶ τῶν Παναγίων προσκυνημάτων. Οὔτε τὰ ζήτησαν, οὔτε τὰ διεκδίκησαν ἀπὸ κανέναν. Τοὺς ἐδόθησαν μέ σκοπὸ νὰ διατηροῦν, νὰ φυλάσσουν

καί νά διακονοῦν τά Πανίερα προσκυνήματα. Καί αὐτό πού κάνουν μέχρι σήμερα καί θά συνεχίσουν νά κάνουν εἶναι νά τιμοῦν αὐτό τό νόμιμο προνόμιο τῆς διαδοχῆς πού εἶχαν, αὐτήν τή νόμιμη κληρονομιά πού τούς ἐδόθη καί νά τήν προστατεύουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις. Νά συνεχίζουν νά διατηροῦν τήν Ἑλληνορθόδοξη μορφή τῶν Παναγίων προσκυνημάτων, ἡ ὁποία συνδυάζει τήν Ἑλληνική ταυτότητα μέ τήν Ὀρθόδοξη παράδοση.

Ἀλήθεια, ποιά φυλή θά ἦταν αὐτή πού θά της ἐμπιστεύονταν αὐτά τά δικαιώματα καί ἐκείνη θά τά ἀποποιεῖτο; Ποιό κράτος θά ἦταν αὐτό τό ὁποῖο θά ἀποποιεῖτο αὐτήν τή μέγιστη τιμή; Καί ἡ Ἁγία Ἐλένη τά ἐμπιστεύθηκε στά χέρια τῶν Ἑλλήνων, στά χέρια τῶν «Σπουδαίων» Ἑλλήνων μοναχῶν.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Διοκαιοσαρείας καί νῦν μητροπολίτης Σκυθοπόλεως, κ. Ἰάκωβος Καπενεκᾶς στό ἄρθρο του, μέ θέμα «Οἱ Ἅγιοι Τόποι τῆς Παλαιστίνης καί τό τάγμα τῶν Ἀγιοταφитῶν» (τό ὁποῖο δημοσιεύτηκε τό 1978, στό περιοδικό Ἁγία Σιών) γράφει: «Οἱ “Σπουδαῖοι” μοναχοί ὡς ἐκπρόσωποι καί ἐντολοδόχοι τοῦ Βυζαντίου στήν Ἁγία Γῆ συνέχισαν καί κατά τούς μετέπειτα χρόνους, μετά τῶν σταυροφοριῶν, τό ἔργο τῆς περιφρουρήσεως καί τῆς ἱερᾶς διακονίας τῶν Ἁγίων Τόπων ὑπό τήν πνευματική χειραγωγή τῶν Ἑλλήνων Πατριαρχῶν, ἄχρι τῆς σήμερον, διότι διάδοχοι, κληρονόμοι καί συνεχιστές τοῦ ἔργου τῶν μοναχῶν ἐκείνων, τῶν “σπουδαίων”, εἶναι οἱ διαδεχθέντες αὐτούς Ἕλληνες, ὡς καί οἱ “σπουδαῖοι”, μοναχοί, οἱ ἀπαρτίζοντες τήν ἔνδοξη φάλαγγα τῆς ἀγιοταφитικῆς ἀδελφότητος, τοῦ ἀκοιμήτου φρουροῦ τῶν Ἁγίων Τόπων τῆς Παλαιστίνης.»

Οἱ «Κατηχήσεις» τοῦ ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων Κυρίλλου τοῦ Κατηχητοῦ (350-385) καί τό «Προσκυνηματικό Ὀδοιπορικό της Σύλβιας (Peregrinatio Silviae)» της προσκυνήτριας Σύλβιας (ἡ μοναχῆς Αἰθερίας) της Ἀκουϊτανίας (385-388) εἶναι οἱ παλαιότερες αὐθεντικές πηγές πού ἀναφέρονται στήν ἐκκλησιαστική ζωή τῶν Ἱεροσολύμων καί στούς «σπουδαίους» μοναχοὺς. Καί οἱ δύο πηγές ὁμιλοῦν γιά ἓνα ἰδιαίτερο μοναχικό τάγμα, τοῦ ὁποίου τά μέλη ξεχώριζαν γιά τήν ἐνάρετη, ἀσκητική τους ζωή καί γιά τήν ἰδιαίτερη «σπουδή», δηλαδή ἐπιμέλεια, σοβαρότητα, ζῆλο καί προθυμία, μέ τήν ὁποίαν τελοῦσαν τίς ἱερές ἀκολουθίες καί ἔψαλλαν κατ’ ἀντιφωνίαν στά ἑλληνικά «σπουδάζοντες περί τας νυχθημερινὰς ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως τελετάς», διακονοῦσαν καί περιφρουροῦσαν τόν Πανίερο Ναό τῆς Ἀναστάσεως. Λόγω τοῦ ἔργου τό ὁποῖο ἐπιτελοῦσαν οἱ μοναχοί αὐτοί, ὀνομάζονταν «οἱ Σπουδαῖοι τῆς Ἀγίας του Χριστοῦ Ἀναστάσεως» ἢ «τό Τάγμα τῶν Σπουδαίων». Τό «Τάγμα τῶν Σπουδαίων» το ἀποτελοῦσαν μοναχοί πού στήν καταγωγή ἦσαν Ἕλληνες.

Ἄν καί ἡ ἐμφάνιση τοῦ μοναχικοῦ αὐτοῦ τάγματος ἀνάγεται στόν 3ο μ.Χ. αἰῶνα, στά χρόνια τοῦ ἐπισκόπου Αἰλίας (=Ἱεροσολύμων) Ἀλεξάνδρου (213-251), ἡ ἱδρυση τοῦ ἐδραιώνεται τον 4ο μ.Χ. αἰῶνα, τήν περίοδο τῆς μέγιστης ἀκμῆς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὡς ἡ συνέχεια τοῦ μοναχικοῦ τάγματος τῶν «Σπουδαίων» τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως θεωρεῖται ἡ Ἀγιοταφитική Ἀδελφότητα ἢ τό Ἱερόν Κοινόν τοῦ Παναγίου Τάφου (ὅπως διαφορετικά ὀνομάζεται).

Ἡ Ἀγιοταφитική Ἀδελφότητα εἶναι ὀργανωμένη μέχρι σήμερα κατά τό μοναχικό σύστημα, ἔχει ἀναπτύξει μεγάλο καί πολύπλευρο πνευματικό, κοινωνικό, ἱεραποστολικό καί ἀναστηλωτικό ἔργο στήν Ἁγία Γῆ. Τελεῖ ὑπό τήν πνευματική ἀρχηγία καί καθοδήγηση τοῦ ἐκάστοτε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ὁ ὁποῖος εἶναι

πάντοτε έλληνικῆς έθνικότητας.

Σκοπός της δέν είναι μόνον ή υπεράσπιση τῆς Έλληνορθοδοξίας στήν Αγία Γῆ, αλλά καί ή προσευχή, οί τελετές, οί ακολουθίες, ή συντήρηση καί ανακαίνιση τῶν ιερῶν καθιδρυμάτων, ή διαποίμανση τῶν ὀρθόδοξων χριστιανῶν (έλληνοφώνων, ἀραβοφώνων, ρωσοφώνων, ρουμανοφώνων, μέχρι καί έβραιοφώνων) οί ὁποῖοι ἀνήκουν στό Πατριαρχεῖο, ή προσφορά παιδείας, ή λειτουργία σχολείων γιά τό ἀραβόφωνο ποίμνιό της (μέ τήν πληθῶρα τῶν εκπαιδευτικῶν ιδρυμάτων πού ἔχει στό Ἰσραήλ, στήν Παλαιστινιακή αὐτονομία καί τήν Ἰορδανία), καθώς καί ή ἐξυπηρέτηση καί ξενάγηση τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν πού προσέρχονται στούς Ἁγίους Τόπους ἀπό διάφορες ὀρθόδοξες καί μή ἐκκλησίες.

Τό ἔμβλημα της είναι τό Φ καί τό Τ (=Φύλακες Τάφου) καί τά χρώματα τῆς σημαίας της, τό λευκό καί τό κόκκινο (λευκή σημαία μέ κόκκινο σταυρό). Είναι ή σημαία πού μαζί μέ τή γαλανόλευκη βλέπουμε νά κυματίζει σέ ὅλα τα Έλληνορθόδοξα Πανάγια προσκυνήματα καί τά μοναστήρια τῆς Αγίας Γῆς.

Τά μοναστήρια είναι οί προμαχῶνες, οί προφύλακες τῆς ὁδοιποροῦσης ἐκκλησίας στήν πορεία της πρὸς τοὺς οὐρανούς. Γιατί ή ζωή στήν Αγία Γῆ είναι μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς, ὅπως ἔλεγε ἕνας ἅγιος γέροντας.

Καί ὅταν ταξιδεύεις ὡς προσκυνητής μέσα στήν ἔρημό της Ἰουδαίας καί ξαφνικά βλέπεις μπροστά σου μοναστήρια πού νά ἔχουν ὑψωμένη, ἐκτός ἀπό τήν Ἁγιοταφίτικη σημαία, τή σημαία τῆς πατρίδας σου, τήν γαλανόλευκη ἑλληνική σημαία, αὐτό σε κάνει νά νιώθεις ρίγος, δέος. Καί ὅταν αἰσθάνεσαι ὅτι μέσα ἀπό τά τεῖχη αὐτῶν τῶν καστρομοναστηριῶν μιλοῦν, διαβάζουν καί γράφουν τήν ἑλληνική γλῶσσα, τότε συγκινεῖσαι καί δακρύζεις...

Μπαίνεις μέσα στά μοναστήρια, ἐπισκέπτεσαι τά προσκυνήματα καί ἀκοῦς νά μιλοῦν ἑλληνικά, βλέπεις κιονόκρανα κορινθιακοῦ ρυθμοῦ, βαπτιστήρια, ἐντοπίζεις ἑλληνικές ἐπιγραφές, μωσαϊκά, ψηφιδωτά ἑλληνικά, σημαντικότερες εἰκόνες καί τοιχογραφίες. Ἔχουμε ζωντανή παρουσία αἰώνων ἐδῶ στήν Αγία Γῆ, καί στή διάρκεια ὅλων αὐτῶν τῶν αἰώνων ἀκούγεται, ὁμιλεῖται, διαβάζεται, γράφεται καί διδάσκεται ή ἑλληνική γλῶσσα, ἀπό τότε μέχρι καί σήμερα. Ἔχουμε περιουσιακά στοιχεῖα, μνημεῖα, ἀρχαιότητες. Καί αὐτό δέν ἔχει μόνον οἰκονομικό χαρακτήρα, ἀλλά κυρίως ἔχει πολιτιστικό, ιδεολογικό καί ἑθνικό χαρακτήρα.

Οἱ Ἁγιοταφίτες πατέρες δέν είναι μόνον οἱ φρουροί τοῦ Παναγίου Τάφου καί τῶν ιερῶν καθιδρυμάτων, ἀλλά είναι καί οἱ ἀκρίτες πού διαφυλάττουν τά ἀπαράγραπτα δικαιώματα τοῦ ἔθνους μας στό πῖο ἱερό σημεῖο τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπάνω στή γῆ. Είναι οἱ ἔσχατοι ἀκρίτες τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ὅπως ἔλεγε καί ὁ μακαριστός γέροντας Σεραφεῖμ ὁ Σαββαΐτης, «...ἡμεῖς ἐδῶ στούς Ἁγίους Τόπους εἴμαστε φρουροί, εἴμαστε φύλακες τῶν Παναγίων προσκυνημάτων, ὄχι γιά χρήματα, ὄχι γιά ματαιοδοξία, ἀλλά πρὸς δόξαν τοῦ θεοῦ καί γιά νά φυλάξουμε αὐτά τά ἱερά χῶματα, ὅσο ζοῦμε οἱ ἀνάξιοι!».

Τό Έλληνορθόδοξο Πατριαρχεῖο μας τῶν Ἱεροσολύμων, μέσα ἀπό πολλές ἀντίξοες συνθήκες καί περιστάσεις, ἀλλά καί ὅλη ή Ἁγιοταφίτικη Ἀδελφότητα, μέσα ἀπό τήν ἐνάσκηση τῆς ὑψηλῆς καί εὐθυνοφόρου ἀποστολῆς της, ὡς θυσιαστική ἀφιέρωση καί ἐμπροσθοφυλακή στή διακονία τῶν Ἁγίων προσκυνημάτων, κράτησαν ἄσβεστη τήν

δάδα τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας, γιά αἰῶνες τώρα, καί διαφύλαξαν τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν ἔθνους ἐπὶ τῶν ἱερῶν καθιδρυμάτων τῆς Ἀγίας Γῆς. Καί στίς ἡμέρες μας συνεχίζουν τό βαρὺ αὐτό ἔργο καί τὸν προορισμό τους, μέ πλήρη αὐτοθυσία καί αὐταπάρνηση.

Τὰ Πανάγια προσκυνήματα ἦταν καί πρέπει νὰ παραμείνουν σέ ἑλληνικά χέρια, σέ καθεστῶς φύλαξης μέχρι συντέλειας τῶν αἰώνων, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς ἐκάστοτε πολιτικές καί ἐθνολογικές ἐξελίξεις.

Οἱ Ἅγιοι Θεοφόροι Τόποι θὰ παραμείνουν ἡ ἱερά κιβωτός τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλὰ χρειάζεται ἡ ἐνίσχυση ὅλων ὅσων μποροῦν νὰ προσφέρουν, καί κυρίως χρειάζεται ἔμψυχο ὕλικό, νέοι πού θὰ ἔλθουν στήν Ἀγία Γῆ γιά νὰ στελεχώσουν τὴν Πατριαρχική Σχολή τῆς Ἀγίας Σιῶν (ὡς μαθητές τῆς Δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης στό γυμνάσιο καί τό λύκειο), ἀλλὰ καί τό Πατριαρχεῖο καί τὰ μοναστήρια, νέοι πού θὰ παραλάβουν ἀπὸ τοὺς παλαιότερους τὴν πνευματική σκυτάλη καί αὐτοί, μέ τὴ σειρά τους, θὰ διακονήσουν καί θὰ διατηρήσουν τὴν Ἑλληνορθόδοξη μορφή τῶν Παναγίων προσκυνημάτων.

Ἡ ἀποστολή τῆς Ἀγιοταφίτικῆς Ἀδελφότητος εἶναι ἡ προάσπιση τῆς Ὁρθοδόξου πίστεώς μας, ἡ φύλαξη καί συντήρηση τῶν ἱερῶν μονῶν καί τῶν προσκυνημάτων, ἡ λειτουργική ζωὴ καί προσευχή, ἡ ἐκπαίδευση καί διαποίμανση τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν πού εὐρίσκονται στήν Ἀγία Γῆ, ἡ διατήρηση καί συνέχιση τῆς ἑλληνικῆς ταυτότητας καί τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης στό μέγιστο αὐτό πνευματικό κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας.

Εἶθε, στήν ἀποστολή της αὐτῇ, ἡ Ἀγιοταφίτικὴ Ἀδελφότητα νὰ βρεῖ ἔνθερμους ὑποστηρικτές καί συνεχιστές, νέους “σπουδαίους” μοναχοὺς καί μοναχές, καί ζηλωτὲς ἀγιοταφίτες, φρουροὺς καί διακονητές, στοὺς χώρους τῆς, ἐπὶ γῆς, ἱστορικῆς παρουσίας τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ μας. Ἀμήν.

Συγγραφεὺς: Ἀρχιμανδρίτης Ἰγνάτιος, Ἡγούμενος Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ποιμένων, Βηθλεέμ